

⌘ ΛΕΟΝΤΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ⌘

ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΝΗΣΙΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ – ΛΟΓΟΣ Α΄

**Ὅτε νεφέλης ἀχράντου ἐποχούμενος, πρεσβυτικαῖς
χερσίν, εἰς σκιώδη ναόν μετοικισάμενος, ὁ τῆς δόξης
εἰσελήλυθεν ἥλιος.**

Χριστοῦ ἑορτὴν τιμῶμεν, τοῦ καλῶς ἅπασι τιμᾶσθαι διαιτήσαντος. Χριστοῦ ἱερὰν τελοῦμεν πανήγυριν, δι' οὗ ἀπεσβέσθησαν ἀνιέροι τελεταὶ, καὶ πανηγύρεις ἀνίσχον αἱ ἱεραὶ. Τοῦ ἐν σπηλαίῳ φωτὸς ἀνατείλαντος, καὶ νῦν τὴν παροῦσαν ἡμέραν καταπυρσεύσαντος, φαιδρυνόμεθα. Πάλιν γὰρ, ὁ δι' οὗ οἱ ἐν θλίψεως καθήμενοι σκότει, φῶς ἀγαλλιάσεως εἶδομεν, ἑορτῶν ἀνίσχει φαιδρότητα· οὐκ ἀπὸ σπηλαίου ἐκλάμπων, ἀλλ' οἷα νεφέλη, Παρθένῳ μητρὶ ἐποχούμενος· ἀλλὰ πρὸς οἶκον εἰσελαύνων πατρῶον. Πρῶτερον ὁ γῆν τὴν ἀνθρώπου μητέρα τῷ ῥήματι ἀποτετοκῶς, μητέρα ἑαυτῷ ποιησάμενος, νόμους ἐκαινοτόμει φύσεως, μήτρας ἀνθ' ὧν ἀσπόρου, τὸ τοῦ νόμου ἀλλότριον, προελήλυθε· νῦν δὲ κατὰ νόμον κοινὸν, ὧν ἐκ τοῦ σπέρματος σάρκα προσέλαβεν, ὁ τοῦτον ἐν Σιναίῳ γράψας, ὠφείλων αὐτῷ, τὴν ἐκείνου διάταξιν ἐκπληροῦ· ἡ δόξα τοῦ Ἰσραήλ, τὸ φῶς τῶν ἔθνῶν. Πάντα τὰ ἔθνη, αἰνέσατε· ἰδοὺ γὰρ Θεὸς παιδίον ἐγένετο, καὶ πολιτεύεται ὑπὸ νόμον, ἵνα καὶ τοῖς ἐν νόμῳ βοηθήσῃ, τὸ ἐλλεῖπον ἐκείνῳ ἀναπληρῶν, καὶ τοῖς ἀνόμως ἔθνεσι πολιτευομένοις, τὸν πλοῦτον γνωρίσῃ τῆς οἰκειᾶς χρηστότητος.

Ἐπειδὴ γὰρ ὁ δακτύλῳ Θεοῦ γραφεὶς νόμος, οὐχ οἷός τε ἦν διασοβηθέντα τὸν λογισμόν, ἐκ τοῦ πρώτως σκαιᾶ εἰσηγήσει παρατρέψαντος αὐτὸν, ἐπὶ τὸ σῶφρον ἀνενεγκεῖν, οὐδ' ὡσπερ ὄργανον τῆς οἰκειᾶς ἐξεστηκὸς ἀρμονίας πρὸς τὸν ἑαυτοῦ φθόγγον ἀρμόσαι· οὐδ' εὖ τίθεσθαι τὰ οἰκεῖα διδάξαι· ἀλλὰ χειρόνων ὑποθήκαις τὰ προλαβόντα ηὑξάνετο, οὐκ ἀρκουμένων ἡμῶν τῷ τολμήματι τῆς παρακοῆς, ἀλλ' ὁμοῦ τῇ ἐντολῇ καὶ τὸν Δεσπότην διωσαμένων· καὶ καθάπερ πάλου τὸν χαλινὸν ἐκδακόντος, καὶ κατακρημνῶν ἀπωλείας ὅλου ῥυέντος τοῦ νοῦ· ἐπεὶ οὖν ὁ θείᾳ χειρὶ γραφεὶς νόμος οὕτως ὠρμηκότα οὐκ εἶχεν ἀναχαιτιεῖν, αὐτὸς ὁ ὑπερούσιος Λόγος, ἡ πάντων

ὑποστάτις σοφία, ἐν τῷ πάχει τοῦ πλάσματος, τῷ πλάσματι ὁμιλεῖ· καὶ χρηματίζει νόμος αὐτὸς καὶ παραίνεσις, δι' ἑαυτοῦ τοὺς ἀτάκτους ἐπανορθούμενος· καὶ ὁρᾶται ἀλλοιωτῷ ἐν εἶδει ὁ ἀναλλοίωτος τοῦ Πατρὸς χαρακτήρ· καὶ μεσιτεύει τῷ Πατρὶ καὶ ἡμῖν, λυθέντος ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τῆς ἔχθρας τοῦ ἀντιφράγματος.

Μὴ φρενοβλαβεῖτω Ἰουδαῖος, μηδὲ παραπλησίως τοῖς νυκτονόμοις, τὴν ἡμέραν ἀποστρεφέςθω· ἀλλ' ὀφθαλμοῖς φθόνῳ μὴ διαλελυμασμένοις, τὸ λαμπρὸν τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ κειμένων ὁρᾶτω. Μηδὲν τὴν ἀλήθειαν Ἑλλην διαγελάτω, ὃ τὰ οἰκεῖα αἴσχη θεοποιῶν, καὶ δήμους θεῶν ἐκ παθῶν ἑαυτῷ συνιστῶν. Ἡμῖν γὰρ εἰς Θεός· Πατὴρ, Υἱὸς, καὶ Πνεῦμα ἅγιον· οὐχ ἐνὶ προσώπῳ τῶν ὀνομάτων κειμένων· ἀλλὰ τρισὶν ἐνουμένοις ταυτότητι φύσεως. Οἰμωζέτω γὰρ ὁ τῆς παρανοίας ταύτης πατὴρ, καὶ τὸ ἐν ἀμείβων ταῖς κλήσεσι πρόσωπον· μηδ' αὐτὸ τοῦτο συνείς ὁ ἐμβρόντητος, ὅτι τῇ μιᾷ ὑποστάσει φιλοτιμούμενος τὰ ὀνόματα, οὐκ εἶασε λέγεσθαι ὃ ἐκάλεσεν· οὐδ' ὃ προσαγορεύει κείσθαι δίδωσιν, εἶπερ ἀληθῶς κεῖται τὰ μὴ διαδοχὴν προσιέμενα. Πῶς οὖν τὸ ἐν αὐτοῦ πρόσωπον ὀνομάσει Πατέρα, τῇ Υἱοῦ προσηγορίᾳ ἐκείνης ἐξιστάμενον; ἵνα νῦν ἐάσω, πῶς ὅλως ῥηθείη Πατὴρ, ἢ πῶς Υἱὸς καλέσοιτο, εἰς τὴν τοῦ Πνεύματος μεθεστῶς. Εἰς οὖν Θεὸς ἡμῶν ἐν τρισὶ προσώποις· οὔτε διὰ τὸ τρισσὸν τμήμασιν ἑτεροφυέσι μεριζομένης τῆς ἐνιαίας Θεότητος, οὔτε τῶν προσώπων διὰ τὸ ἐνιαῖον συγχεομένων τῆς φύσεως· ἀλλ' αἰ τῶν τριῶν ὄντων, καὶ οὔτε τοῦ Υἱοῦ ἐξ οὐκ ὄντος, οὔτε τοῦ Πνεύματος· ἵνα μὴ ἐλλιπές ὦν τὸ Θεῖον, ὕστερον ὀφθῆ τὴν ἔνδειαν ἀποθέμενον· ἀλλ' ὁμοῦ τῷ αἰτίῳ Πατρὶ, καὶ τῶν ἐξ ἐκείνου συνόντων· Πατρὸς μὲν καὶ Πνεύματος ἐν τῇ ἑαυτῶν διαμεμενηκότων ἀπλότητι. Υἱοῦ δὲ, τῇ ἐξ ἡμῶν συντεθειμένου προσλήψει.

Ἔδει γὰρ Θεοῦ βουληθέντος διὰ σπλάγχνα ἐλέους ἐν ἡμετέρα μορφῇ τὴν λογικὴν ἡμῶν εὐγένειαν διαρῥυεῖσαν πρὸς ἑαυτὸν ἀνασῶσαι, Υἱὸν εἶναι τὸν τοῦτο πραγματευσόμενον· οὐ μόνον ὅτι ὅπερ ἦν αἰδίως, τοῦτο καὶ ὕστερον χρηματίζων, οὐκ ἔμελλε τῶν ἰδίων ἐκστήσεσθαι, ἀλλ' ὅτι καὶ Λόγου ἦν ἐξ ἡμῶν ἀπεσκευάσθαι τὴν ἀλογίαν οἰκεῖα προσομιλήσει. Διὰ τοῦτο ὁ τοὺς αἰῶνας δημιουργήσας, ἀρχὴν μεταγενεστέραν αἰῶνος λαμβάνει· ἀρῥυπάντῳ ἀποτέξει τὰς ἐμὰς ὠδῖνας τιμᾶ· καὶ, τὸ νῦν τελούμενον, σαρκὶ προφέρεται ἱερῷ, ἐμὲ ἱεροποιῶν, τῆς ἀνιέρου καὶ ἀκαθάρτου ἐν ἀθεΐᾳ διαγωγῆς! Τοῦτο σήμερον τῷ δὶ ἡμᾶς οἰκονομεῖται νηπίῳ. Τοῦτο ἐορτάζομεν· προσένεξιν εἰς ναὸν βρέφους, ᾧ πυρίνων

στομάτων προσάγεται αἴνεσις. Τίς οὐ φρίττει; Τίς οὐκ ἐκπλήττεται; Τίς οὐκ εὐχαριστεῖ; Ὁ τὰ σύμπαντα τελειῶν ὡς Θεός, ἐν ἀτελοῦς ἡλικίας ὁράται γηγενῶν διαπλάσει. Ὁ συγκάθεδρος τῷ Πατρὶ, χερσὶ βαστάζεται μητρικαῖς. Οὗ ῥήματι καλούμενον προῆλθε τὸ φῶς, ἐν τῇ ὁμίχλῃ τοῦ ἡμετέρου βίου προέρχεται. Ὀφθαλμοὶ ἀλαμπεῖς τῶν ἐν τῇ μελαίνῃ τοῦ θανάτου νυκτὶ καθημένων ἐθνῶν, φωτίσθητε, τὴν φωτεινὴν τῆς ζωῆς ἡμέραν θεώμενοι. Ἐτμήθη γὰρ τῆς ἀγνοίας τὸ σκότος, ᾧ Θεοῦ διστάμενοι κατειχόμεθα· δυσωπήσαντος ἑαυτὸν τοῦ μεγάλου τῶν οἰκτιρμῶν Πατρός, καὶ τοῖς ἐν αὐτῷ ἀπολλυμένοις, τὸ ἀληθινὸν φῶς ἐπιφάναντος. Ἐλύθη τὸ σκυθρωπὸν, τοῦ ἀπαυγάσματος ἡμῖν τῆς Θεότητος ἐπιλάμψαντος. Ἰδέτωσαν τὸ σωτήριον, οἱ διὰ τὴν ἀμαυρὰν μύοντες ἀμαρτίαν. Ἴδου γὰρ κόρη παλάμαις ἀγναῖς ἐποχούμενον φέρουσα, εἰς σκιώδη ναὸν εἰσελαύνει, χερσὶν ἱερέως τοῦτο προσάγουσα. Ὡ βᾶθος συγκαταβάσεως! Ὁ πρὸς λειτουργίαν τὸν Ἀαρὼν ἐκλεξάμενος, καὶ πρὸ τούτου προσομιλῶν τῷ Μωσῆϊ ᾧ καὶ τὰ νῦν μυστήρια ἐν τῇ τῶν ὀπισθίων μυεῖ παραδείξει· τὴν γὰρ ἐν ὀπίσω καιροῦ ὁμίλιαν αὐτοῦ ἀνθρώποις αἰνιγματίζων Θεός, τῷ θεράποντι τὰ ὀπίσθια δείκνυσιν· ὡς ἱερατικῆς χρηζῶν εὐλογίας προσφέρεται ἱερεῖ. Οὕτως ἐμοὶ εὐδοκήσας ἐπηνωρθωκέναι τὸ πταισμα, ὃ νόμῳ προσκρούσας διεπραξάμην.

Τίς ἢ φιλανθρωπία, καὶ ὁ οἶκτος ὁ ἀφατος; Ἐκ δούλων ἐγὼ δεσποτικοῖς τιμηθεῖς προνομίοις, καὶ οἷα δεσπότης διαιτόμενος, τὸν φύλακα τῆς ἐμῆς δόξης διωσάμην νόμον. Δεσπότης δὲ αἰῶδιον κλῆρον ἔχων τὴν δεσποτείαν, οὐ παρατεῖται τὴν μετὰ δούλων συνδιαίτησιν, καὶ τῷ κειμένῳ δούλοις διὰ ταῦτα πειθαρχεῖ νόμῳ. Ἴνα τί γένηται; Ἐν ἐμοὶ τῆς ἀταξίας ἀπολογία παραστήσεται, καὶ τοῦ τῆς ἀνηκοΐας ἀπολύση ἐγκλήματος, ὥσπερ ὑπόπλεως φίλτροου πατὴρ ἔκγονον ἐπιτιμίοις ὁρῶν ὑποκείμενον· εἶτα τὸ αἴτιον τῆς κακώσεως τῷ παιδὶ κατὰ πολὺ δεξιωτέρῳ, αὐτοῦ διαλύσαι τῷ ἔργῳ. Τὸ φρικτὸν τοῦτο ἔργον, καὶ πάντα ὑπεραῖρον ὅσα Θεὸς εἰργάσατο!

Μέγα μὲν οὖν οὐρανὸς ἐκτεινόμενος· καὶ γῆ ἐπ' οὐδενὸς ὑποστηριζόμενη· καὶ φῶς ὑπακούων τῷ ῥήματι, πρὸς ὅλου κόσμου ἀγλαΐαν· καὶ πρὸ τούτου αἰῶλοι δῆμοι περιμόντες εἰς λειτουργίαν ἀλλὰ Θεὸς ἐν μήτρᾳ χωρούμενος καὶ πλαττόμενος, μείζον ἔργον καὶ θαυμαστότερον· τοῦτο θειότερόν τε καὶ ὑψηλότερον, Θεὸς δὴ ἡμᾶς θηλάζων καὶ χερσὶ βασταζόμενος. Εἰ καὶ τοῖς λαλοῦσιν ἀδικίαν εἰς ὕψος, ἀφορμὴ τῆς τοῦ Μονογενοῦς ἀθετήσεως γίνεται ὥσπερ δέον ἐκ τῶν

ἀμεινόνων ἔργων, ἐξευτελίζειν τὸν ἐπιστήμονα· ἢ ἀφ' ὧν τινι τὸ μαρτύριον τῆς ὑπεροχῆς τῆς δυνάμεως, ἐκεῖθεν αὐτῷ πειραῖσθαι τὸ κραταιὸν καθαιρεῖν. Τί λέγεις; ἐπειδὴ σοι κατορωρυγμένῳ ἐν σκότει ἐπεφάνη τὸ φῶς, ἀτιμάζεις τὸ φῶς; Καὶ ὅτι ὁ Βασιλεύς οἶκτον λαβῶν τῆς σῆς ταλαιπωρίας πρὸς σὲ παραγίνεται, καὶ οὐχ ἑτέρῳ ἐπιτρέπει, ἀλλ' αὐτὸς σοι διακονεῖ τὴν χρηστότητα, ἐκ τῆς ὑπερβολῆς τῆς εὐεργεσίας, πρὸς καταφρόνησιν ἔρχη τῆς δόξης τοῦ εὐεργέτου; Καὶ διὰ τὴν πρὸς σὲ ταπεινώσιν οἶει τὸ ἐκείνου ὕψος ταπεινοῦν; Καίτοι διὰ τοῦτο ἐχρῆν τὸ μεγαλεῖον τιμᾶν· σὺ δὲ, ἐπειδὴ βρέφος καὶ σπάργανα καὶ χειρὰς περιεπούσας, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα διὰ τὴν σὴν οἰκονομεῖται σωτηρίαν, ἀκούεις, τὴν προαιώνιον δόξαν ἀποστερεῖς τὸν Λόγον· ὡσπερ ἂν εἰ καὶ τὸν βασιλέα, διότι αὐτὸς σοι παραγεγονώς ἤρε τοὺς τῆς κακώσεως πόνους, ἡξιούσας ἀποστερεῖν τοῦ διαδήματος; ὅτι διὰ σὲ κτίζεται μητρός χρηματίζων υἱός, διὰ τοῦτο τῆς πατρικῆς διαίρεις συναφείας, καὶ μετὰ τῶν κτισμάτων συναριθμεῖς, καὶ μηδὲ τῆς κάτω γεννήσεως τοῖς πολυπραγμονοῦσιν οὔσης ληπτῆς; ἤπλωται γὰρ καὶ ταύτης ἀδιέκβατος γνόφος ἀποκρουβῆς· σὺ δὲ, κόραις, ὃ δὴ λέγεται, ἀτενέσιν ἐξ ἀναιδείας τὰ ἐπέκεινα τῶν αἰώνων καταλαμβάνεις, καὶ διατάπτεις ὡς ἡ σοῦ θεωρία βούλεται τῷ Υἱῷ; Ὡς τυφλὸν σου τὸ ὄξυωπὲς, καὶ ἠλίθιον τὸ σοφὸν! Ἀλλὰ τῶν φρενοβλαβῶν τῆς παραπληξίας ἀφέμενοι, τῶν παρόντων ἐχώμεθα, καὶ τὰ τῆς ἡμέρας θειάζωμεν, ἱεροῖς ὀφθαλμοῖς πρὸς ναδὸν εἰσιούσαν θεώμενοι τὴν τοῦ κόσμου παρακλήσιν.

Ἦδη μὲν οὖν πρόσθεν ἐν σπηλαίῳ διαιτωμένῳ τῷ Βασιλεῖ, ἢ ἐκ τῶν ἄνω βασιλείων ἐφοῖτα δορυφορία· οὐράνιοι δῆμοι προσάδοντες· ἀστήρ ὀδηγῶν βασιλεῖς, καὶ ἀνακειμένῳ ἐν φάτνῃ τῷ Δεσπότῃ προσκυνοῦντας προσάγων· καὶ τὴν εὐτέλειαν ἢ δεσποτεία ἐδορυφόρει, μηνύοντος τοῦ θείου πλούτου τὴν ἐκούσιον τοῦ ἀστέγου [καὶ] ἀοίκου πτωχείαν. Πῶς δὲ τὰ παρόντα; Μήτηρ ἢ λοχευσαμένη οὐ κατὰ μητέρας, γονὴν πρωτότοκον ἑαυτῆς ἄπεισι Θεῷ παραστήσουσα· βρέφος ἐν εὐτελέσι σπαργάνοις τῶν νομίμων τυχεῖν προσφέρει τῷ ἱερεῖ· ὑποδέχεται ὁ ἱερεὺς. Τί τὸ ἐντεῦθεν; Ἀγκαλίζεται βρέφος, καὶ Δεσπότην ὑμνεῖ. Ὡς ἄρτι πρὸς γένεσιν παριοῦσαν τῆς φύσεως βλάστην λαμβάνει, καὶ ζωῆς ἀπολελύσθαι ὡς πλάστην αἰτεῖ. Τί φθέγγη; Τί γέγονεν, ἱερεῦ; Οὐ συμβαίνοντα τοῖς ὀρωμένοις λαλεῖς. Ποῦ τῆς δεσποτείας ὁ ὄγκος; Ποῦ τοῦ ἀξιώματος τὰ γνωρίσματα; Οἱ δορυφόροι δὲ ποῦ; οἱ συντρέχοντες; οἱ προπομπεύοντες; οἱ ἐφεπόμενοι; ὄρας τὴν εὐτέλειαν ὄση, καὶ Δεσπότην καλεῖς; νήπιον ἄρτι παρελθὸν εἰς βίον κρατεῖς· καὶ ζωῆς ὡς κρατοῦντι ῥήματα φθέγγη; Πῶς

ἐν οὕτω πενιχροῖς μεγάλα προσαρμόζεις καὶ θαυμαστὰ; Καὶ δόξαν Ἰσραὴλ καλεῖς, καὶ φῶς ἐθνῶν προσαγορεύεις, νήπιον μητρὸς εὐτελοῦς; ἀλλὰ προστίθει καὶ τὰ λοιπὰ τῆς εὐφημίας τῷ ὡς ἐν παραπετάσματι τῷ ἡμετέρῳ σαρκίῳ κρυπτομένῳ φωτί. Τί τελέσει; Τί πραγματεύσεται; Ἡ διπλᾶ τελέσει τὰ πράγματα, τῶν μὲν ἀνάστασις ὧν τῶνδσὲ, πτῶσις· ὁ διπλοῦς σοι ὀρώμενος, γηραιέ· καὶ τοὺς μὲν ἐξεγερεῖ καταβεβλημένους· τοὺς δὲ καταβαλεῖ ἐπηρμένους· καὶ διαθήσει εὖ τὰ βροτῶν ἰδία κακώσει, ὅτε καὶ Μήτηρ ἢ παρθενεύουσα, λύπης ῥομφαία πεπλήξεται τὴν ψυχὴν.

Ἦδει γὰρ τῶν θεοκτόνων τὸ τόλμημα, καὶ ὡς χεῖρες ἀποστάζουσαι φόνου, κατὰ τοῦ χερσὶν ὀχουμένου ὀπλισθήσονται· νῦν μὲν ἐν σπαργάνοις αὐτὸν μεμηνῶς Ἡρώδης διώξεται, καὶ ξενίσει Αἴγυπτος, τὸν πάλαι ταύτην διὰ κακοξενίαν μαστίξαντα· καὶ βαφήσεται ξίφη κατὰ σφαγῆς νηπίων, διὰ τὴν σφαγὴν τοῦ νηπίου. Ἔδει γὰρ Θεοῦ ἐκ παρθενικῶν αἱμάτων ἐπὶ γῆς τεχθέντος, συνηλικιώτας αὐτῷ δι' αἵματος οὐρανοῖς ἀποτεχθῆναι· καὶ προτέραν ἐκείνην τὴν ἡλικίαν ἀπόνασθαι τῆς Δεσποτικῆς παρουσίας, ἢ τοῦτον εἶχε πρώτη ἐν τοῖς νηπίοις ὀρώμενον· ὕστερον δὲ πᾶσιν ἢ ὠφέλεια ἦξει, ἐκείνου τῆς πάντων ἀναγεννήσεως τὴν σφαγὴν ὑφισταμένου· ὅτε ὁ μέγας τοῦ Πατρὸς Ἀπόστολος, οὐ ἀπέσταλται ἔργου τελειωτῆς περαθέντος, ὁμοῦ πᾶσι τοὺς οὐρανόους κόλπους ἀναπετάσει.

Μὴ πάλιν διὰ τὴν ἀποστολὴν, τὴν δόξαν τοῦ Μονογενοῦς ὑποπτώσης· μηδὲ τὴν κυριότητα εἰς δουλείαν καταβιβάσης, ἀλλοτριῶν τῆς πρὸς τὸν γεγεννηκότα οἰκειότητος· ἀλλ' ἀκούων ἀποστολὴν, τὴν ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ ἀποσταλέντος συνδιοικονόμησιν ἐκδιδάσκου τοῦ ἀπεσταλκότος, καὶ τὴν ἐφ' οἷς ὁ Λόγος πραγματεύεται συμπαρουσίαν ἐκείνου· ἐπεὶ καὶ σὺ ὅταν φῆς λόγον ἀπεσταλκένας, οὐ διαίρεις αὐτὸν τοῦ γεννήτορος νοῦ· οὐδὲ δουλικὸν αὐτῷ περιτίθης σχῆμα· ἀλλ' ὡς τοῦ νοῦ συμπαρόντος, καὶ ἃ διατίθῃσιν ὁ Λόγος συνδιατιθεμένου, τὴν ἀποστολὴν γεγενῆσθαι τῷ σῶ λόγῳ ἐρεῖς. Ταῦτα πρὸς τοὺς διὰ τὸ εὖ πεπονθέναι κακογνώμονας, καὶ τοὺς διὰ τὸ τετιμηῆσθαι καὶ ὑψῶσθαι τῇ τοῦ Λόγου ταπεινώσει, ἀτιμάζοντας τὸν τετιμηκότα, καὶ ἀμοιβὴν τοῦ ὕψους, τὴν ταπείνωσιν ἀντεισάγοντας. Ἀλλὰ πρὸς τὸν σοφὸν πρεσβύτην ἀπίωμεν· ὅς ἐν τῷ βάθει τῆς ταπεινώσεως, τὸ ὕψος εἶδε τῆς μεγαλωσύνης· καὶ ἐν τῷ ἐξ ἡμῶν ὀστρακίνῳ πτυχίῳ, τὸν μαργαρίτην εὗρε τῆς θεότητος. Οὐ τῷ κάλλει τὴν ψυχὴν διαγανωθεῖς, τὴν ἱερολόγον γλῶσσαν κινεῖ προθυμότερον· παρ' οὗ καὶ ἀμοιβὴν τῆς ἐν ἀγκάλαις ὑποδοχῆς τὴν ἐκ τοῦ

βίου πορείαν λαβών, ἄπεισι τοῖς ἐν ἄδου πενομένοις, ὃν εἶδε πλοῦτον ἀναγγελεῖν· ὧ προσεγγίσας, καὶ τὴν ἐκ τῆς μαρανθείσης σαρκὸς ἀποθέμενος νάρκην, καὶ τὰς αἰσθήσεις ἀναθήλας τῷ πνεύματι, λειτουργεῖ τὰ τοῦ Πνεύματος.

Πάλαι μὲν οὖν σύμβολα, ὅψει προφητικῇ, ἐδείκνυε τὰ γινόμενα. Λαβὶς ἦν καὶ ἄνθραξ τὸ αἶνιγμα· ἡ μὲν περιέχουσα· ὁ δὲ τῶν ὑποφητικῶν ψαύων χειλέων, καὶ τὴν προφητικὴν ἐκπυρηνίζων ἐπίπνοιαν. Ταῦτα δὲ ἄρα ἦν τὰ νῦν πράγματα, τὰ πάλαι αἰνίγματα· ἡ γαλουχοῦσα καὶ παρθενεύουσα· ὁ ἀπρόσιτος καὶ κρατούμενος. Κόρη κρατοῦσα καθάπερ λαβὶς τὸν ἄνθρακα τῆς Θεότητος, οὗ καὶ χεῖρες τοῦ ἱερέως ἀγιάζονται ψάφουσαι, καὶ στόμα πληροῦται ὑποφητείας τοῦ Πνεύματος· ἀγκάλαι περιέπουσαι ὑλικάι, ὃν ὄρᾱν οὐ τολμῶσιν ἄλλοι ὀφθαλμοί· ὅς τὸ ἡμέτερον ἔνυλον, περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἐνώσας οὐσίας, τὸ οἰκεῖον ἄστεκτον, τῷ ἡμέτερω ὑλώδει βεβαστάχθαι ποιεῖ. Καὶ κρατεῖται μὲν ἐν σπαργάνοις· λύει δὲ τῶν τῆς σαρκὸς σπαργάνων, τὸν βαστάζοντα ἱερέα, ἐπεὶπερ εἶδε ῥυσοῖς ὀφθαλμοῖς τὸ νεοφανὲς σωτήριον Ἰσραὴλ. Χρῆ γὰρ καὶ τοῖς κάτω μεμηνύσθαι τὰ ἄνω παράδοξα πράγματα, καὶ ὡς τοῦ κόσμου τὸ σωτήριον ἐπέστη· κἀκείνους ἐνηχηθῆναι ὡς σάρκα Θεὸς φορεῖ, καὶ παιδίον ὁ προαιώνιος γέγονε· καὶ ὁ τροφεὺς θηλάζει· καὶ ὡς ἐλεύσεται πόνων τοῖς ὀδυνωμένοις ἀπαλλαγῇ, τῇ ἐκείνου τῶν πόνων ὑπομονῇ. Διὰ τοῦτο μὴ πρὶν ἐξελεύσεσθαι τῶν δεσμῶν τῆς σαρκὸς Συμεῶν χρηματίζεται, ἢ τὸν λυτρωτὴν παραγεγονότα θεάσεται. Ἀδὰμ ἀκοὴν βεβυσμένην τῇ λύπῃ, χαρμοσύνῳ φθέγματι διανοίξει, καὶ παλάμαις οἰκείαις μηνύων τὸν πλάστην φερόμενον, ἐξ ἀπογνώσεως εὐέλπιδα ποιήσει τὸν γέροντα. Εὐὰ μαθοῦσα γυναικὸς ἀποκυθέντα Θεὸν, ῥᾶον ἔσται διὰ τὴν τῶν ὠδίνων κατάραν, ἣν ἐκληροδότησε ταῖς ἐξ αὐτῆς.... Μωσῆς πληροῦντα νόμον οὗ γραφέντα δακτύλοις ἐδέξατο, καὶ τῶν ἐν πυρὶ καὶ βάτῳ τεθεαμένων τὴν ἔκβασιν εἶσεται. Πάντες οἱ κάτω ἐσκυθρωπακότες φαιδρὸν ὑποδέξονται κήρυκα. Ἦν δ' ἄρα καὶ τοῦτο τῆς ἀπείρου Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους στοργῆς, μὴ μόνον τοῖς ἐν θλίψει καὶ στεναχωρίᾳ αὐτὸν ἀφίχθαι παράκλησιν, ἀλλὰ καὶ προμεμηνυκέναι τὸ εὐεργέτημα· ἴν' ἐν τῇ τῶν χρηστῶν ἐλπίδι, κουφότερον ἢ τὸ ἐπίπονον· καὶ ὑφεῖτο ταύτη ὡσπερ δρόσῳ ἢ φλόξ τῆς κακώσεως.

Ἀλλὰ ὁ μὲν τῇ πλαιότητι γεγηρακῶς ἱερεὺς, τῷ πρεσβυτέρῳ παραγεγονότι νηπίῳ, παλάμας λειτουργοὺς εἰς ὑποδοχὴν προσαγαγών, καὶ τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι προῦμνηκῶς σωτηρίαν, τῶν δεσμῶν τῆς

σαρκὸς τὴν λύπην ἀντιλαμβάνει. Τί δὲ ἡμεῖς οἱ τὴν παλαιότητα ἀποθέμενοι; Οἱ ἀναγεννηθέντες διὰ τῆς γεννήσεως· οἱ προσενεχθέντες τῷ Πατρὶ διὰ τῆς καθ' ἡμᾶς λειτουργίας τοῦ ἠγαπημένου παιδὸς αὐτοῦ· τίνα λειτουργίαν, τίνα προσοίσομεν θεραπείαν, τίνα τὴν ἡμῶν αὐτῶν προσαγωγήν, δι' ἣν ἡ τοσαύτη κένωσις καὶ συγκατάβασις· τὴν συντήρησιν τῆς εἰκόνας, καὶ τὸ μὴ συγχῶσαι τῆς Δεσποτικῆς ζωγραφίας τὸ ἄνθος· εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τὸ μὴ παρέργως ἀνακαθαίρειν, καὶ τοῖς καλοῖς πάλιν αὐτὴν περιανθίζειν χρώμασι. Γενώμεθα Πατρὸς ὑψίστου υἱοὶ, διὰ τὸν ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐσχατιᾶς μητέρα γνωρίσαντα. Γενώμεθα ναὸς Θεοῦ· τοῦτο γὰρ τῆς πρὸς ἀνθρώπους ἐπιδημίας Θεοῦ ἡ συμπλήρωσις. Κοσμήσωμεν ἑαυτοὺς ἀρετῶν ἀναθήμασι, καὶ τὰ ἐμφωλεύοντα τῶν παθῶν ἐρπετὰ, ὅση δύναμις ἐκδιώκωμεν. Ἀγνίσωμεν χεῖρας, εὖ τοῖς ὁμοδούλοις ποιοῦντες, οἱ εὖ καὶ καλῶς παρὰ τοῦ Δεσπότη παθόντες. Φιλανθρωπεύομεθα, οἱ φιλανθρωπίας ἡξιωμένοι. Πρὸς αὐξήσιν τῆς πνευματικῆς ἀνίωμεν ἡλικίας, αἰδούμενοι τὸν ἐν ἀτελεῖ σαρκὸς ἡλικία διὰ τὴν ἡμῶν χρηματίσαντα τελειότητα. Καθαρθῶμεν πυρὶ τὰ χεῖλη· ἔστι γὰρ καὶ ἡμῖν τοῦ καθαρτικοῦ ψαύειν ἄνθρακος· μᾶλλον δ' οἷς ἡξιώμεθα τῆς αὐτοῦ ἀπολαύσεως, μὴ τῆς ἐκεῖθεν καταφρονῶμεν καθάρσεως. Οὕτω προσιόντες ἱεροὶ τῷ σήμερον προσαγομένῳ ἐν ἱερῷ, τῇ γηραλαίᾳ καὶ σώφρονι Ἄννῃ συνανθομολογησόμεθα· προσφθεγξόμεθα τῇ ἀειπαρθένῳ Μητρὶ, οὐκ ἐξ ὧν κατὰ τοῦ πρωτοτόκου Παιδὸς αὐτῆς παλαμήσεται Συναγωγή· οὐδὲ, Σοῦ τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία· ἀλλ' ἐξ ἧς κληρονομεῖ εὐεργεσίας τὰ πέρατα, ἐκ τῶν χαρμοσύνων διαλεγόμεθα, ἧς τὴν χαρὰν ἐπλουτήσαμεν.

Μεγαλύνομέν σε τὴν πανάμωμον (φθόγγῳ μὴ ἀναξίῳ βοήσωμεν) δ' ἧς ὁ μεγαλοεργὸς τὸ μείζον τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ φρικτὸν ἐτελέσατο· ἡ συνέσχεσ ἐν κόλποις τὸν συνοχέα· ἧς διετράφη μαζῶν, ὁ πᾶσιν ἐκ γῆς ἀναβλαστάνων τροφήν· ἡ μόνη ἐν γυναιξίν εὐλογημένη, καὶ τὴν εὐλογίαν τῷ γένει κληροδοτήσασα, τῆς στυγηρᾶς τῶν προγόνων κληρονομίας διὰ σοῦ ἀφ' ἡμῶν ἀρθείσης. Αἰνίγματά σε παλαιὰ, τὴν εὐώδινα προϊστόρει μητέρα· θρόνος καὶ λαβίς· καὶ οἶκος πλήρης δόξης· καὶ ὅσα ἄλλα, ὀφθαλμοὶ ὀρῶντες μὲν, τέως δὲ σκιὰν ὀρῶντες, σοῦ ἐθεῶντο μυστήρια· νῦν δὲ τρανῶς ἐμφανίζῃ αὐτὴ παριούσα, τῶν σκιωδῶν ἀμειφθὲν πρὸς τὴν ἐν χάριτι τρανότητα. Νῦν σε τηλαγῶς τὸν Χερουβικόν, μᾶλλον δὲ, τιμιώτερον θρόνον ὀρῶμεν. Νῦν σε τὴν πόρφυρον λαβίδα καταμανθάνομεν, καὶ τὸ πλήρες τοῦ ἀγιάσματος τέμενος. Ὡς γὰρ θρόνῳ ἐν σοὶ ὁ Δεσπότης ἀνεπαύσατο, καὶ ὡς λαβίδι περιεσχέθη ὁ ἄστεκτος· καὶ

οἴκῳ κεχώρηται ὁ μηδαμοῦ χωρητός. Μακαρία μόνη ἐν γυναιξίν ἀληθῶς, καὶ μεταδοῦσα τῆς σῆς εὐκληρίας ἡμῖν καὶ μακαριότητος.

Ἀλλ', ὦ Παρθένε καὶ μήτερ· ἧς ἐκ τῶν ἀχράντων αἱμάτων τῇ διαπλάσει ὥσπερ ἐν τόμῳ τῷ Λόγῳ προσμιλήσαντες, τὴν ἀλογίαν ἀπεσκευάσμεθα, αὐτὴ τῷ τόκῳ σου τῶν ἡμετέρων λόγων τὸ δῶρον προσάγαγε· ἀνάξιον μὲν, ὅμως δὲ τὸ σήμερον οἰκονομηθὲν, ἐκείνῳ τιμῶντί μοι ἀπεργασμένον, δέξαι τοῦτο. Σοὶ γὰρ τῇ ἐμοὶ βοηθῷ θαρόρησας, ἀνεδεξάμην τὸν κάματον. Ἦμην ἐκ βρέφους καὶ εἰς τοῦτο μέτρον ἦκοντι βίου, ἐπίκουρος πάρει, καὶ πάρεσό γε διὰ παντός· μηδὲ μακρύνῃς ἀφ' ἡμῶν τὴν σὴν προστασίαν· ἀλλ' αἷς ἐξ ἀρχῆς περιεῖπες πτέρυξι σκέπουσα, διατίθει πρὸς τὸ συμφέρον τὸν βίον· συνδιέπουσα ἦν ἔθου τῇ σῇ μεσιτεία βασιλείαν διέπειν, φυλάττουσά μοι τὴν μεγάλην τοῦ Υἱοῦ σου κληρονομίαν· τοῦτό μοι τὸ πάντων προτιμώμενον· ἐξανύουσα τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ σου, τοῦ ἀγίου ἔθνους τὴν σωτηρίαν. Ὑπὲρ τούτων ἴστασο παραιτουμένη· καὶ μὴ διὰ τὸ ἐμὲ ὄφλειν, οὗτοι πρὸς πείραν κακώσεως ἤκωσιν. Ἐχεις οἷς δυσωπήσεις. Ἐχεις οἷς πείσεις, τὰς χεῖρας αἷς ἐβάστασας· τοὺς μαστοὺς οἷς ἐθήλασας. Τὰ τῶν σπαργάνων ἀνάμνησον, τῆς ἄλλης ἐκ βρέφους ἀναγωγῆς, τὸν ἴνα λαὸν εἰς δόξαν ἑαυτῷ περιποιήσῃται νηπιάσαντα. Τοῖς σοῖς τὰ ἐκείνου σύμμικρον, τὸν σταυρὸν, τὸ αἶμα, τὰ τραύματα, δίδῶν σεσώσμεθα· καὶ δοξασθεῖη γε ὁ περιούσιος λαὸς, καὶ νῦν τῆς παρ' αὐτοῦ ἀπολαύων κηδεμονίας, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

